

The issue of journal contains:

Proceedings of the X Correspondence
International Scientific and Practical Conference

SCIENCE OF POST-INDUSTRIAL SOCIETY: GLOBALIZATION AND TRANSFORMATION PROCESSES

held on March 6th, 2026 by

NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)

Nº 63
MARCH, 2026

ISSN 2710-3056

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

GRAIL OF SCIENCE

№ **63** (March 2026)

with the proceedings of the:
X Correspondence International
Scientific and Practical Conference

**SCIENCE OF POST-INDUSTRIAL
SOCIETY: GLOBALIZATION AND
TRANSFORMATION PROCESSES**

held on March 6th, 2026 by

NGO European Scientific Platform
(Vinnytsia, Ukraine)
LLC International Centre Corporative
Management (Vienna, Austria)

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ГРААЛЬ НАУКИ

№ **63** (березень, 2026)

за матеріалами:
X Міжнародної науково-
практичної конференції

**SCIENCE OF POST-INDUSTRIAL
SOCIETY: GLOBALIZATION AND
TRANSFORMATION PROCESSES**

що проводилася 06.03.2026

ГО «Європейська наукова
платформа» (Вінниця, Україна)
ТОВ «International Centre Corporative
Management» (Відень, Австрія)

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто прагне отримати ґрунтовні знання теоретичного і прикладного характеру.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Наукової установи «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». Протокол № 8 від 05.03.2026.

Головний редактор: Танасійчук Альона Миколаївна, д-р. екон. наук, доцент (Україна)
Заступник головного редактора: Ємельянов Олександр Юрійович, д-р. екон. наук, професор (Україна)
Голова оргкомітету конференції: Голденблат Марія (Україна)
Заступник голови оргкомітету конференції: Рейчел Апаро (Австрійська Республіка)
Відповідальний секретар: Рабей Настасія Романівна (Україна)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Квасницька Раїса Степанівна - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Jakhongir Shaturaev** - канд. екон. наук, доцент (Республіка Узбекистан); **Заднепровська Ганна Ігорівна** - канд. екон. наук (Україна); **Занора Володимир Олександрович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Маркович Ірина Богданівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Яковенко Роман Валерійович** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Поливана Людмила Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Гевчук Анна Вікторівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Маслій Олександра Анатоліївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Євтушенко Наталія Миколаївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Москвічова Олена Сергіївна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Ясишена Валентина Валеріївна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Михайлишин Лілія Іванівна** - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Гавриленко Наталія Вікторівна** - канд. екон. наук, доцент (Україна); **Ґіулі Ґігуашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Тамар Макасарашвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія); **Мерабі Ванішвілі** - д-р. екон. наук, професор (Грузія).

НАУКОВІ КОНСУЛЬТАНТИ:

Онїкієнко Сергій Володимирович - д-р. екон. наук, професор (Україна); **Marko Timchev** - д-р. екон. наук, доцент (Республіка Болгарія); **Khatuna Tabagari** - д-р. екон. наук, професор (Сакартвело); **Грень Лариса Миколаївна** - д-р. наук з держ. управління, професор (Україна); **Михаліцька Наталія Ярославівна** - канд. наук з держ. управління, доцент (Україна); **Ткаченко Павло Ігорович** - аспірант (Україна); **Купріянова Дарина Сергіївна** - практикуючий юрист (Польща); **Губаль Галина Миколаївна** - канд. фіз.-мат. наук, доцент (Україна); **Козуб Галина Олександрівна** - канд. техн. наук, доцент (Україна); **Козьма Антон Антонович** - канд. хім. наук (Україна); **Морозова Тетяна Василівна** - канд. біол. наук, доцент (Україна); **Купріянова Лариса Сергіївна** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Лисенко Дмитро Андрійович** - канд. мед. наук, доцент (Україна); **Цубанова Наталія Анатоліївна** - д-р. фарм. наук., професор (Україна); **Олійник Світлана Валентинівна** - канд. фарм. наук, доцент (Україна); **Полєжаєв Юрій Григорович** - канд. наук із соц. ком., доцент (Україна); **Mukhabbat Khakimova** - д-р. пед. наук, професор (Республіка Узбекистан); **Куліченко Алла Костянтинівна** - д-р. пед. наук, доцент (Україна); **Фурман Тарас Юрійович** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Бажан Станіслав Миколайович** - д-р. філософії (Україна); **Ямполь Юрій Віталійович** - аспірант (Україна); **Антипова Жанна Ігорівна** - старший викладач (Україна); **Яцик Мар'яна Романівна** - канд. пед. наук, доцент (Україна); **Корбозерова Ніна Миколаївна** - д-р. філол. наук, професор (Україна); **Ковальська Наталія Аркадіївна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Присяжнюк Оксана Ярославівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Мелех Галина Богданівна** - канд. філол. наук, доцент (Україна); **Корнус Анатолій Олександрович** - канд. геогр. наук, доцент (Україна); **Фомін Андрій Володимирович** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Рубан Микола Юрійович** - д-р. філос. з іст. та археології (Україна); **Гірна Наталія Мирославівна** - канд. іст. наук, доцент (Україна); **Устінова Ірина Ігорівна** - д-р. арх., професор (Україна); **Катерина Діденко** - канд. арх. (Україна); **Воскобойнікова Юлія Василівна** - д-р. мист. (Україна); **Крипчук Микола Володимирович** - канд. мист., доцент (Україна); **Лугова Тетяна Анатоліївна** - канд. мист., доцент (Україна)

Верстальник: Білоус Тетяна (Україна). **Дизайнер:** Казьміна Надія (Україна). **Коректор:** Дудник Григорій (Україна).

«Грааль науки» є офіційно зареєстрованим мультидисциплінарним науковим виданням з міжнародною сферою поширення, що підтримує політику відкритого доступу. **Ідентифікатор медіа R30-02704** (рішення № 430 від 22.02.2024 Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення).

Наказом МОН України № 582 від 24.04.2024 виданню «Грааль науки» присвоєно Категорію Б фахових видань України з питань економіки (051 «Економіка»).

«Грааль науки» індексується в міжнародних реферативних та наукометричних базах даних: Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

Конференція зареєстрована УкрІНТЕІ (Посвідчення № 76 від 26.01.2026) та сертифікована Euro Science Certification Group (Сертифікат № 23264 від 13.01.2026).

За точність викладених фактів та правильність цитування відповідальність несе автор.

DOI 10.36074/grail-of-science.06.03.2026

GRAIL OF SCIENCE : inter. scientific journal. – Vinnytsia : NGO «European Scientific Platform»; SI «Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation», 2026. – No 63. – 936 p.

The publication is intended for scientists, teachers, graduate students, students, all those who seek to obtain thorough knowledge of a theoretical and applied nature.

Recommended for publication by the Academic Council of the Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation. Protocol № 8 from March 5, 2026.

Editor-in-chief: Alona Tanasiichuk, D.Sc. in Economics, Associate professor (Ukraine)
Deputy editor-in-chief: Olexandr Yemelyanov, D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine)
Chairman of the Organizing Committee: Miriam Goldenblat (Ukraine)
Deputy Chairman of the Organizing Committee: Rachael Aparo (Austria)
Responsible secretary: Nastasiia Rabei (Ukraine)

EDITORIAL BOARD:

Raisa Kvasnytska - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Jakhongir Shaturaev** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Republic of Uzbekistan); **Hanna Zadnieprovskva** - Ph.D. in Economics (Ukraine); **Volodymyr Zanora** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Iryna Markovych** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Roman Yakovenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Liudmyla Polyvana** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Anna Hevchuk** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Oleksandra Maslii** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Nataliia Yevtushenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Olena Moskvichova** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Valentyna Yasyshena** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Liliia Mykhailyshyn** - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Nataliia Havrylenko** - Ph.D. in Economics, Associate professor (Ukraine); **Giuli Giguashvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Tamar Makasarashvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Merabi Vanishvili** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia).

EDITORIAL CONSULTANTS:

Serhii Onikiienko - D.Sc. in Economics, Professor (Ukraine); **Khatuna Tabagari** - D.Sc. in Economics, Professor (Georgia); **Marko Timchev** - D.Sc. in Economics, Associate professor (Republic of Bulgaria); **Larysa Hren** - D.Sc. in Public administration, Professor (Ukraine); **Nataliia Mykhalitska** - Ph.D. in Public administration, Associate professor (Ukraine); **Pavlo Tkachenko** - Ph.D. student (Ukraine); **Daryna Kupriianova** - lawyer (Republic of Poland); **Halyna Hubal** - Ph.D. in Physics and Maths, Associate professor (Ukraine); **Halyna Kozub** - Ph.D. in Technical sciences, Associate professor (Ukraine); **Anton Kozma** - Ph.D. in Chemistry (Ukraine); **Tetiana Morozova** - Ph.D. in Biology, Associate professor (Ukraine); **Larysa Kupriianova** - Ph.D. in Medicine, Associate professor (Ukraine); **Dmytro Lysenko** - Ph.D. in Medicine, Associate professor (Ukraine); **Natalia Tsubanova** - D.Sc. in Pharmacy, Professor (Ukraine); **Svitlana Oliinyk** - Ph.D. in Pharmacy, Associate professor (Ukraine); **Yuriy Polyezhayev** - Ph.D. in Social Communications, Associate professor (Ukraine); **Mukhabbat Khakimova** - D.Sc. in Pedagogy, Professor (Republic of Uzbekistan); **Alla Kulichenko** - D.Sc. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Taras Furman** - Ph.D. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Stanislav Bazhan** - Doctor of Philosophy (Ukraine); **Yurii Yampol** - Ph.D. student (Ukraine); **Zhanna Antypova** - Senior Lecturer (Ukraine); **Yatsyk Mariana** - Ph.D. in Pedagogy, Associate professor (Ukraine); **Nina Korbozerova** - D.Sc. in Philology, Professor (Ukraine); **Natalia Kovalska** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Oksana Prysiashniuk** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Melekh Halyna** - Ph.D. in Philology, Associate professor (Ukraine); **Anatolii Kornus** - Ph.D. in Geography, Associate professor (Ukraine); **Andrii Fomin** - Ph.D. in History, Associate professor (Ukraine); **Mykola Ruban** - Ph.D. in History and Archaeology (Ukraine); **Nataliia Hirna** - Ph.D. in History, Associate professor (Ukraine); **Iryna Ustinova** - D.Sc. in Architecture, Professor (Ukraine); **Kateryna Didenko** - Ph.D. in Architecture (Ukraine); **Yuliia Voskoboinikova** - D.Sc. in Arts (Ukraine); **Mykola Krypchuk** - Ph.D. in Arts, Associate professor (Ukraine); **Tetiana Luhova** - Ph.D. in Arts, Associate professor (Ukraine)

Responsible for e-layout: Tetiana Bilous (Ukraine). **Designer:** Nadiia Kazmina (Ukraine). **Proofreader:** Hryhorii Dudnyk (Ukraine).

The journal «Grail of Science» is an officially registered in Ukraine multidisciplinary and internationally disseminated scientific edition that supports the policy of open access for scientific publications. **Media identifier R30-02704** (decision № 430 dated 22.02.2024 of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting).

By order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine № 582 of April 24, 2024, the journal «Grail of Science» was assigned Category B of specialized publications of Ukraine on economics (051 «Economics»).

The journal «Grail of Science» is indexed in international reference and scientometric databases:

Index Copernicus Journals Master List; «Наукова періодика України» (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського НАН України); Національний репозитарій академічних текстів; Google Scholar; WorldCat; Open Ukrainian Citation Index; CrossRef; Mendeley; Scite; Semantic Scholar; Scilit; OpenAIRE, PubPeer.

The conference is approved by UKRISTEI (Certificate № 76 dated January 26th, 2026) and certified by Euro Science Certification Group (Certificate № 23264 dated January 13th, 2026).

The author is responsible for the accuracy of the facts presented and the correctness of citations.

© Authors of articles, 2026
© NGO «European Scientific Platform», 2026
© SI «Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation», 2026
© LLC «International Centre Corporative Management», 2026

DOI 10.36074/grail-of-science.06.03.2026.018

МИСТЕЦЬКИЙ СТАРТАП МІЖ ТВОРЧІСТЮ ТА РИНКОМ: МОЖЛИВОСТІ ERASMUS FOR YOUNG ENTREPRENEURS

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ГРУПА:

Братусь Іван Вікторович

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри образотворчого мистецтва
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Орленко Ольга Сергіївна

викладач кафедри декоративного мистецтва і реставрації
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Бернат Леонід Анатолійович

старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Малинка Петро Олексійович

старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

РОЗДІЛ III. ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА

Анотація. У статті досліджується роль програми Erasmus for Young Entrepreneurs як інструменту розвитку мистецького стартапу в умовах європейської політики підтримки малого та середнього підприємництва. Проаналізовано механізми міжнародної мобільності, менторства та мережування як складові, що сприяють формуванню підприємницьких компетентностей у представників креативних індустрій. Визначено структуру програми, критерії участі, договірні засади та фінансову модель підтримки, що передбачає часткову компенсацію витрат на проживання та подорожі. Особлива увага приділяється практичним інструментам — shadowing, спільній реалізації проєктів, дослідженню ринку та маркетинговим активностям, які забезпечують трансформацію творчої ідеї в життєздатну бізнес-модель. Проаналізовано роль українських митців у програмі та потенціал інтеграції їхніх стартапів у європейський економічний простір. Обґрунтовано значення програми як чинника зниження стартових ризиків, розширення ринкових можливостей і підвищення конкурентоспроможності креативних підприємств. Висвітлено перспективи застосування отриманих знань і навичок для розвитку національного сектору креативних індустрій, підкреслено синергію між творчою самореалізацією та економічною ефективністю. Стаття спрямована на оцінку інституційних, економічних та практичних аспектів програми з метою формування комплексного підходу до підтримки мистецького підприємництва в Україні.

Ключові слова: мистецький стартап, креативні індустрії, підприємницькі компетентності, міжнародна мобільність, SME, фінансова підтримка, мережування, бізнес-модель, економіка культури, європейська інтеграція.

Постановка проблеми

У сучасних умовах становлення креативної економіки мистецький стартап постає як специфічна форма поєднання творчої діяльності та підприємницької ініціативи. Європейська політика підтримки малого й середнього бізнесу дедалі більше акцентує увагу на розвитку інноваційних і культурних індустрій як чинника економічного зростання, зайнятості та міжкультурної інтеграції. У цьому контексті особливого значення набувають інструменти транснаціональної мобільності та обміну досвідом, зокрема програма Erasmus for Young Entrepreneurs, ініційована Європейським Союзом як механізм формування підприємницьких компетентностей шляхом практичного навчання у середовищі функціонуючого бізнесу.

Попри високий рівень професійної підготовки у сфері мистецтва та дизайну, представники креативних індустрій часто стикаються з дефіцитом управлінських, фінансових і стратегічних навичок, необхідних для запуску та масштабування власних проєктів. Наявність творчої ідеї не завжди супроводжується здатністю трансформувати її у життєздатну бізнес-модель, що обмежує конкурентоспроможність мистецьких ініціатив на європейському ринку. У цьому аспекті програма Erasmus for Young Entrepreneurs пропонує структурований механізм поєднання навчання, менторства та практичної діяльності в межах малого та середнього підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Останні дослідження і публікації, присвячені проблематиці мистецьких стартапів у контексті поєднання творчості та ринкових механізмів, формуються на перетині кількох наукових напрямів: підприємництва в креативних індустріях, культурної економіки, молодіжного та соціального підприємництва, а також європейських програм підтримки бізнесу. Особливе місце в цьому контексті посідає програма Erasmus for Young Entrepreneurs, яка розглядається як інструмент неформальної бізнес-освіти та інтернаціоналізації підприємницьких ініціатив.

У публікаціях, підготовлених Європейська Комісія та пов'язаними з нею агентствами, програма Erasmus for Young Entrepreneurs трактується передусім як механізм передачі практичних знань між досвідченими та початківцями підприємцями через міжнародний обмін. У звітах і аналітичних оглядах 2023–2025 років наголошується, що програма сприяє розвитку підприємницьких компетентностей, зокрема стратегічного планування, фінансового менеджменту, маркетингу та побудови партнерських мереж. Водночас у цих документах мистецькі та креативні стартапи зазвичай не виділяються в окрему категорію, а розглядаються в ширшому полі малих і середніх підприємств, що вказує на недостатню деталізацію специфіки творчого підприємництва.

Наукові дослідження з підприємництва в культурних і креативних індустріях, опубліковані в міжнародних наукових збірниках та журналах у 2022–2024 роках, зосереджуються на суперечності між творчою автономією митця та вимогами ринку. Автори підкреслюють, що мистецький стартап поєднує символічну цінність культурного продукту з необхідністю його комерціалізації, що вимагає від засновників не лише художніх, а й управлінських та підприємницьких навичок. У цьому контексті міжнародні програми обміну,

подібні до Erasmus for Young Entrepreneurs, розглядаються як потенційно ефективний інструмент формування «гібридної ідентичності» митця-підприємця, здатного діяти як у творчому, так і в економічному полі.

Окремий блок досліджень присвячено освітнім та тренінговим ініціативам для творчої молоді в межах програм Європейського Союзу. У працях, що аналізують результати програм Erasmus+ та суміжних ініціатив, наголошується на важливості неформального навчання, менторства та практичного досвіду для розвитку стартапів у сфері культури й мистецтва. Хоча ці дослідження рідко фокусуються безпосередньо на Erasmus for Young Entrepreneurs, вони створюють теоретичне підґрунтя для розуміння того, як міжнародний обмін і занурення в інше бізнес-середовище можуть сприяти сталості мистецьких проєктів.

В українському науковому дискурсі останніх років увага зосереджена на потенціалі креативних індустрій як чинника економічного розвитку та європейської інтеграції. У статтях і аналітичних оглядах 2023–2024 років підкреслюється необхідність адаптації українських мистецьких стартапів до європейських ринкових стандартів, а також важливість міжнародних програм підтримки для подолання фінансових і інституційних бар'єрів. Програма Erasmus for Young Entrepreneurs у цих роботах згадується як перспективний, але поки що недостатньо досліджений інструмент підтримки молодих підприємців у сфері культури.

Таким чином, аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що науковий інтерес до підприємництва в креативних індустріях зростає, однак вплив програм на кшталт Erasmus for Young Entrepreneurs на розвиток мистецьких стартапів залишається фрагментарно висвітленим. Це створює наукову прогалину та водночас обґрунтовує актуальність подальших досліджень, спрямованих на осмислення ролі міжнародних підприємницьких обмінів у балансуванні між творчістю та ринком.

Мета та завдання дослідження

Метою статті є комплексний аналіз інституційних та економічних механізмів програми Erasmus for Young Entrepreneurs як інструменту підтримки та розвитку мистецького стартапу в контексті європейської політики сприяння підприємству. Дослідження спрямоване на з'ясування ролі міжнародної підприємницької мобільності у формуванні конкурентоспроможних креативних бізнесів. Особлива увага приділяється вивченню інституційної структури програми та принципів її функціонування. Аналіз охоплює базові елементи взаємодії між новими підприємцями, досвідченими підприємцями та посередницькими організаціями.

Метою також є визначення критеріїв участі у програмі та їх відповідності специфіці мистецьких стартапів. У статті досліджуються вимоги до бізнес-планування та професійної підготовки учасників. Окремо розглядається фінансова модель підтримки, зокрема механізм надання щомісячної грантової допомоги. Завданням дослідження є оцінка економічних стимулів, які створює програма для зниження ризиків започаткування мистецького бізнесу. Аналізується потенціал менторства як чинника розвитку управлінських і стратегічних компетентностей митця-підприємця. Визначається роль

мережування у розширенні ринкових можливостей креативних проєктів. Стаття має на меті з'ясувати, як участь у програмі впливає на трансформацію творчої ідеї у життєздатну бізнес-модель.

Досліджується вплив обміну досвідом на підвищення інноваційності мистецьких продуктів. Важливим аспектом є оцінювання довгострокового економічного ефекту участі у програмі. Okремо окреслюються перспективи інтеграції українських мистецьких стартапів до європейського підприємницького простору. У підсумку мета статті полягає у визначенні значення програми як ефективного механізму поєднання творчої самореалізації з ринковими інструментами розвитку бізнесу.

Виклад основного матеріалу

Програма Erasmus for Young Entrepreneurs є ініціативою Європейського Союзу, спрямованою на підтримку розвитку малого та середнього підприємництва через механізми міжнародної мобільності та професійного обміну. Вона функціонує як інструмент формування підприємницьких компетентностей шляхом практичного навчання у середовищі діючого бізнесу. Програма інтегрована в ширший контекст європейської політики стимулювання підприємництва та інновацій. Її концептуальні засади корелюють із положеннями Small Business Act for Europe, який визначає створення сприятливого середовища для розвитку підприємців як один із стратегічних пріоритетів ЄС. У цьому документі підкреслюється необхідність підтримки нових бізнес-ініціатив та формування культури підприємництва.

Основною метою програми є сприяння обміну досвідом, знаннями та управлінськими практиками між новими та досвідченими підприємцями з різних країн. Вона орієнтована на практичне навчання «на робочому місці», що дозволяє учасникам отримати реальний досвід ведення бізнесу. Важливим компонентом є розвиток мережування між підприємцями в межах Європейського Союзу. Такий формат взаємодії сприяє міжкультурному обміну та транснаціональному співробітництву. Програма також спрямована на полегшення доступу до нових ринків та встановлення довгострокових партнерств. Через інтеграцію навчального та практичного компонентів вона формує умови для сталого розвитку підприємницьких ініціатив.

Структурно програма базується на взаємодії кількох ключових суб'єктів. Центральними учасниками є новий підприємець (New Entrepreneur, NE) та приймаючий підприємець (Host Entrepreneur, HE). Новий підприємець — це особа, яка планує започаткувати бізнес або вже розпочала підприємницьку діяльність протягом останніх трьох років. Приймаючий підприємець є досвідченим власником або керівником малого чи середнього підприємства з підтвердженим підприємницьким досвідом.

Важливу роль відіграють посередницькі організації (Intermediary Organisations, IOs), які забезпечують організаційний супровід програми на національному та регіональному рівнях. Саме вони здійснюють відбір учасників, перевірку відповідності критеріям та координацію взаємодії сторін. На європейському рівні функціонує Support Office, що забезпечує узгодженість реалізації програми та методичну підтримку. Таким чином, структура програми має багаторівневий характер і поєднує локальний та наднаціональний виміри управління.

Реалізація програми відбувається у чотири послідовні фази. Першою є фаза подання заявки (Application phase), під час якої потенційні учасники проходять онлайн-реєстрацію та первинну оцінку. Другою є фаза підбору партнерів (Matching phase), що передбачає встановлення відповідності між NE та HE з урахуванням професійних інтересів і бізнес-цілей. Третьою виступає фаза укладання угод і підготовки (Contracting and preparation), у межах якої сторони погоджують індивідуальний план діяльності та підписують необхідні документи. Завершальною є фаза реалізації (Implementation), яка охоплює безпосереднє проходження стажування, виконання запланованих завдань та звітування про результати.

Така поетапна структура забезпечує прозорість процедур, контроль якості взаємодії та оцінювання досягнутих результатів. Інституційна модель програми поєднує елементи навчання, менторства та фінансової підтримки. Вона створює системні умови для формування підприємницької екосистеми на європейському рівні. Саме ця структурована організація робить програму ефективним інструментом розвитку підприємництва, у тому числі в сфері креативних індустрій.

У межах програми Erasmus for Young Entrepreneurs категорія New Entrepreneur (NE) охоплює осіб, які перебувають на початковій стадії започаткування або розвитку власного бізнесу. До цієї групи належать як потенційні підприємці, що мають чітко сформульований намір створити власну справу, так і ті, чий бізнес функціонує не більше трьох років. Для представників креативних індустрій це означає можливість участі як на етапі концептуалізації мистецького проєкту, так і на стадії його первинної комерціалізації.

Ключовою умовою є наявність життєздатного бізнес-плану, який демонструє реалістичність ідеї та перспективи її розвитку. Бізнес-план має відображати економічну модель проєкту, ринкову стратегію та прогнозовані результати діяльності. Особливу увагу приділяється підприємницьким компетентностям кандидата. Учасник повинен продемонструвати достатній рівень професійної підготовки, релевантний досвід та мотивацію до розвитку власної справи.

Для мистецького стартапу це передбачає поєднання творчої спеціалізації з базовими знаннями у сфері менеджменту, маркетингу та фінансів. Важливим є також розуміння ринкових механізмів функціонування культурного продукту. Таким чином, критерії програми стимулюють перехід від суто творчої моделі діяльності до підприємницько орієнтованої. Участь у програмі передбачає активну позицію NE у процесі навчання та співпраці з приймаючим підприємцем. Кандидат має бути готовим до практичної роботи над реальними бізнес-завданнями. Це створює умови для інтеграції мистецького стартапу у середовище малого та середнього бізнесу. Відповідність зазначеним критеріям є передумовою успішного відбору та подальшої реалізації обміну.

Host Entrepreneur (HE) — це досвідчений підприємець, який здійснює діяльність у межах малого або середнього підприємства та має підтверджений досвід ведення бізнесу понад три роки. Важливою умовою є наявність саме підприємницького, а не найманого управлінського досвіду. HE повинен бути безпосередньо залучений до стратегічного та операційного управління

компанією. Це гарантує можливість передачі практичних знань і реального досвіду новому підприємцю.

Для мистецьких стартапів особливе значення має співпраця з приймаючими підприємцями, які працюють у сфері креативних або суміжних індустрій. Водночас програма не обмежує вибір сектору, що розширює можливості міжсекторального навчання. НЕ повинен бути готовим до менторської взаємодії та створення сприятливого професійного середовища для НЕ. Його обов'язком є забезпечення умов для реалізації погодженого плану роботи та навчання. Готовність до наставництва передбачає не лише передачу знань, а й сприяння розвитку стратегічного мислення та підприємницької ініціативи нового учасника. Такий формат взаємодії формує довгострокові професійні зв'язки та партнерства. Отже, НЕ виступає ключовим елементом практичної реалізації програми.

Програма відкрита для будь-якого сектору приватної економіки, що відповідає критеріям малого та середнього підприємництва. Така універсальність забезпечує широкі можливості участі для різних галузей діяльності. Для мистецьких та креативних бізнесів це створює сприятливі умови інтеграції у європейський економічний простір. Відсутність галузевих обмежень дозволяє поєднувати творчі практики з підприємницькими моделями різних секторів. Креативні індустрії можуть виступати як у ролі нового підприємця, так і приймаючої сторони.

Це відкриває потенціал для розвитку дизайну, візуального мистецтва, сценографії, цифрових медіа та інших напрямів культурного виробництва. Міжсекторальна взаємодія сприяє впровадженню інноваційних підходів та розширенню ринкових можливостей мистецького продукту. Таким чином, критерії програми створюють інституційні передумови для трансформації мистецького стартапу у конкурентоспроможний бізнес-проект.

Фінансова модель програми Erasmus for Young Entrepreneurs побудована на принципі часткової компенсації витрат нового підприємця під час перебування в іншій країні. Основою підтримки є щомісячна фіксована виплата (lump sum), яка надається через відповідну посередницьку організацію. Такий підхід забезпечує передбачуваність фінансових умов участі та спрощує адміністративні процедури. Розмір допомоги спрямований на покриття витрат, пов'язаних із проживанням та перебуванням за кордоном. Фінансова підтримка включає компенсацію витрат на подорож до країни приймаючого підприємця та повернення з неї.

Водночас вона частково покриває витрати на проживання протягом періоду стажування. Виплата здійснюється відповідно до тривалості фактичного перебування учасника в іншій країні. Сума допомоги є диференційованою залежно від країни перебування, що враховує різницю у вартості життя в державах-учасниках. Такий механізм забезпечує збалансованість фінансової підтримки та рівність умов для підприємців із різних країн. Важливо підкреслити, що фінансова допомога не є повним фінансуванням проекту, а має компенсаторний характер. Учасник повинен бути готовим до можливого залучення додаткових ресурсів для покриття витрат, що перевищують суму грантової підтримки. Таким чином, програма стимулює

відповідальне фінансове планування та підприємницьку самостійність. Для мистецького стартапу це створює умови для безпечного тестування бізнес-моделі в міжнародному середовищі без надмірного фінансового навантаження.

Економічні відносини між учасниками програми регулюються чітко визначеною договірною системою. Центральним документом є Erasmus for Young Entrepreneurs Commitment, який фіксує принципи співпраці між новим підприємцем, приймаючим підприємцем та посередницькими організаціями. У цьому документі визначаються права та обов'язки сторін, а також узгоджується зміст навчально-робочого плану. Commitment встановлює рамкові умови взаємодії та відповідальності кожного учасника.

Окремо укладається угода між новим підприємцем і посередницькою організацією щодо фінансування. У цій угоді деталізуються фінансові умови, графік виплат, звітні вимоги та правові аспекти участі. Надання коштів залежить від виконання погодженого плану діяльності та подання відповідної звітності. Таким чином, фінансова підтримка пов'язана з результативністю та відповідальністю учасника.

Договірна система забезпечує прозорість реалізації програми та мінімізує ризики зловживань. Вона також створює чіткі юридичні гарантії для всіх сторін. Для мистецького стартапу така структурованість означає формалізацію бізнес-процесів і набуття досвіду роботи в межах європейських правових стандартів.

Участь у програмі створює низку економічних стимулів для розвитку мистецького стартапу. Насамперед вона сприяє зниженню стартових ризиків, пов'язаних із виходом на новий ринок. Часткова фінансова підтримка та менторська допомога дозволяють тестувати бізнес-ідею в реальних умовах без значних початкових інвестицій. Це особливо важливо для креативних проєктів, що часто характеризуються високим рівнем невизначеності попиту.

Програма забезпечує доступ до ринкової інформації та практичного досвіду функціонування малого бізнесу в іншій країні. Новий підприємець отримує можливість ознайомитися з механізмами ціноутворення, просування продукту та взаємодії з клієнтами. Такий досвід сприяє підвищенню економічної обґрунтованості мистецького проєкту.

Важливим стимулом є формування партнерських зв'язків і професійних мереж. Співпраця з приймаючим підприємцем може трансформуватися у довгострокові комерційні відносини або спільні проєкти. Міжнародний характер програми відкриває можливості виходу на нові ринки та розширення географії діяльності. У підсумку економічні механізми програми сприяють перетворенню мистецької ініціативи на структурований і конкурентоспроможний бізнес.

Практичний інструментарій програми Erasmus for Young Entrepreneurs базується на переліку дозволених активностей, спрямованих на формування прикладних підприємницьких навичок. Однією з ключових форм роботи є shadowing — професійне спостереження за діяльністю приймаючого підприємця з одночасним залученням до поточних бізнес-процесів. Для мистецького стартапу це означає можливість безпосереднього ознайомлення з механізмами управління креативним бізнесом. Участь у спільній реалізації

проектів дозволяє новому підприємцю інтегруватися в реальні виробничі та організаційні процеси.

Важливим компонентом є дослідження ринку, що охоплює аналіз цільової аудиторії, конкурентного середовища та каналів збуту. Для художнього проекту це сприяє переходу від інтуїтивного позиціонування до стратегічно обґрунтованої моделі просування. Розробка інноваційних продуктів у співпраці з приймаючим підприємцем стимулює модернізацію творчої концепції відповідно до запитів ринку. Такий процес дозволяє поєднати авторську ідентичність із комерційною привабливістю. Окрему роль відіграють маркетинг і брендинг, що формують публічний образ мистецького стартапу. Новий підприємець отримує практичний досвід створення бренд-стратегії, комунікаційної політики та роботи з цифровими каналами просування. Це сприяє підвищенню впізнаваності продукту та розширенню клієнтської бази. Робота з фінансами малого та середнього підприємства дозволяє опанувати принципи бюджетування, планування витрат і формування цінової політики.

У результаті художній проект набуває ознак економічної структурованості та фінансової стійкості. Сукупність зазначених інструментів забезпечує трансформацію творчої ідеї у ринковий продукт. Відбувається перехід від авторського проекту, орієнтованого переважно на естетичну цінність, до бізнес-моделі, що враховує попит, конкурентоспроможність і довгострокову стратегію розвитку. Таким чином, практичний компонент програми виконує функцію каталізатора професіоналізації мистецького підприємництва. Потенційним прикладом може бути український сценограф або дизайнер, який планує створити студію візуального оформлення культурних подій.

У межах обміну він співпрацює з італійською креативною агенцією, що спеціалізується на культурному продакшені. Під час shadowing він бере участь у підготовці фестивального проекту, аналізує бюджет, комунікаційну стратегію та систему роботи з партнерами. Паралельно він проводить дослідження можливостей адаптації подібної моделі до українського ринку. У підсумку формується бізнес-план власної студії з чіткою фінансовою та маркетинговою структурою.

Україна входить до переліку країн, підприємці з яких можуть брати участь у програмі Erasmus for Young Entrepreneurs. Це відкриває для українських митців можливість інтеграції у європейський підприємницький простір. Фінансова підтримка для українських учасників передбачає фіксовану щомісячну допомогу відповідно до країни перебування. Такий механізм дозволяє мінімізувати витрати, пов'язані з міжнародною мобільністю.

Для українських мистецьких стартапів участь у програмі є способом отримання доступу до європейських ринкових практик і партнерських мереж. Співпраця з досвідченими підприємцями сприяє підвищенню професійних стандартів та впровадженню інноваційних підходів. В умовах економічних викликів міжнародна підтримка стає додатковим ресурсом стабілізації та розвитку. Інтеграція у європейський ринок креативних індустрій розширює можливості експорту культурного продукту.

Українські митці отримують шанс позиціонувати власні проекти у транснаціональному контексті. У довгостроковій перспективі це сприяє

формуванню конкурентоспроможного сектору креативної економіки. Отже, програма виступає інструментом не лише індивідуального професійного зростання, а й стратегічного розвитку мистецького підприємництва в Україні.

Висновки

Проведений аналіз засвідчує, що програма Erasmus for Young Entrepreneurs є системним інструментом підтримки підприємництва, який поєднує освітній, інституційний та фінансовий компоненти. Її структура забезпечує цілісну модель професійного зростання нового підприємця через практичне навчання, менторство та міжкультурну взаємодію. У контексті розвитку мистецького стартапу програма виступає механізмом переходу від творчої ініціативи до економічно обґрунтованого бізнес-проєкту.

Інституційні засади програми формують прозору систему взаємодії між новими підприємцями, приймаючими підприємцями та посередницькими організаціями. Чітко визначені критерії участі стимулюють відповідальне бізнес-планування та професійну підготовку учасників. Це особливо важливо для представників креативних індустрій, які традиційно зосереджуються на художньому змісті проєкту, але потребують посилення управлінських і фінансових компетентностей. Таким чином, програма виконує функцію інституційного середовища, у якому мистецька ідея набуває підприємницької форми.

Фінансова модель, заснована на принципі часткової компенсації витрат, знижує бар'єри міжнародної мобільності та мінімізує стартові ризики. Водночас вона не підміняє повноцінного інвестування, а стимулює самостійність і стратегічне планування. Договірна система забезпечує юридичну визначеність та дисциплінує учасників у виконанні погоджених зобов'язань. У результаті формується досвід роботи відповідно до європейських стандартів управління та звітності.

Практичний інструментарій програми — shadowing, спільна реалізація проєктів, дослідження ринку, маркетинг, робота з фінансами — створює умови для комплексної професіоналізації мистецького стартапу. У процесі співпраці з досвідченим підприємцем відбувається адаптація творчої концепції до вимог ринку. Художній продукт набуває чіткої ціннісної пропозиції, структурованої бізнес-моделі та зрозумілої стратегії просування. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності креативного бізнесу на національному та міжнародному рівнях.

Для українських мистецьких стартапів участь у програмі відкриває можливості інтеграції до європейського економічного простору. Міжнародна мобільність сприяє формуванню партнерств, розширенню ринків збуту та впровадженню інноваційних практик. В умовах трансформаційних викликів така підтримка має стратегічне значення для розвитку національного сектору креативних індустрій.

Отже, програма Erasmus for Young Entrepreneurs може розглядатися як ефективний інструмент трансформації митця у підприємця, здатного поєднувати творчу автономію з економічною ефективністю. Вона формує середовище, у якому мистецький стартап стає не лише формою самовираження, а й суб'єктом ринкових відносин. Подальші дослідження

доцільно спрямувати на емпіричний аналіз результатів участі креативних підприємств у програмі та оцінювання довгострокового економічного ефекту їх діяльності.

Список використаних джерел:

- [1] European Commission. (2023). *Erasmus for Young Entrepreneurs: Programme guide*. Publications Office of the European Union.
- [2] European Commission. (2024). *Erasmus for Young Entrepreneurs: Impact and results*. Publications Office of the European Union.
- [3] European Innovation Council and SMEs Executive Agency. (2024). *Quality manual for Erasmus for Young Entrepreneurs intermediary organisations*. European Union.
- [4] European Union. (2022). *Cultural and creative industries in Europe: Economic and social impact*. Publications Office of the European Union.
- [5] Henry, C. (Ed.). (2023). *Entrepreneurship in the cultural and creative industries: Perspectives, processes and practices*. Edward Elgar Publishing.
- [6] UNESCO. (2022). *Re|Shaping policies for creativity: Addressing culture as a global public good*. UNESCO Publishing.
- [7] Братусь, І. В., Орленко, О. С., Бернат, Л. А., Малинка, П. О. (2026). Економічні передумови та доцільність цифровізації мистецької освіти. Грааль науки. 2 (62). С.397-405.
- [8] United Nations Conference on Trade and Development. (2023). *Creative economy outlook 2022*. UNCTAD.

AN ART STARTUP BETWEEN CREATIVITY AND THE MARKET: OPPORTUNITIES OF ERASMUS FOR YOUNG ENTREPRENEURS

SCIENTIFIC RESEARCH GROUP:

Bratus Ivan Viktorovich

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Fine Arts
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine

Orlenko Olha Serhiyivna

Lecturer of the Department of Decorative Arts and Restoration
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine

Bernat Leonid Anatoliyovich

Senior Lecturer of the Department of Fine Arts
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine

Malynka Petro Oleksiyovich

Senior Lecturer of the Department of Fine Arts
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine

Summary. *The article examines the role of the Erasmus for Young Entrepreneurs program as a tool for developing art startups within the framework of European policies supporting small and medium-sized enterprises. The mechanisms of international mobility, mentorship, and networking are analyzed as components that contribute to the development of entrepreneurial competencies among representatives of creative industries. The structure of the program, participation criteria, contractual framework, and financial support model, which provides partial reimbursement of*

accommodation and travel expenses, are outlined. Special attention is given to practical tools — shadowing, joint project implementation, market research, and marketing activities — that ensure the transformation of a creative idea into a viable business model. The role of Ukrainian artists in the program and the potential for integrating their startups into the European economic space are analyzed. The significance of the program as a factor in reducing startup risks, expanding market opportunities, and enhancing the competitiveness of creative enterprises is substantiated. Prospects for applying acquired knowledge and skills to the development of the national creative industries sector are highlighted, emphasizing the synergy between creative self-realization and economic efficiency. The article aims to evaluate the institutional, economic, and practical aspects of the program to form a comprehensive approach to supporting artistic entrepreneurship in Ukraine.

Keywords: *art startup, creative industries, entrepreneurial competencies, international mobility, SME, financial support, networking, business model, cultural economy, European integration.*